

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Braunsberg [daw. pol. Brunsberga; Braniewo], Warmia, Prusy Wschodnie [Niemcy]

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Gabinet Archeologii Antycznej Lyceum Hosianum [niem. Das Antik-Archäologische Kabinett am Lyceum Hosianum];

Muzeum Archeologii Antycznej [niem. Antik-archäologische Museum];

Muzeum Chrześcijańskie i Archeologii Antycznej [niem. Christlich-archäologischen Museum];

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Muzeum: uczelniane, szkoły;

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum szkolne, należące do Liceum Hosianum. Przechowujące i udostępniające zbiory archeologiczne, pamiątki, rzemiosło artystyczne, popiersia i kopie znanych dzieł. Zbiory początkowo służyły celom dydaktycznym dla uczniów szkoły, jednak wraz z jej rozwojem, kolekcję zaczęto udostępniać szerszemu gronu odbiorców.

Daty działalności / zakres czasowy:

1880 - 1945

Dostępność

1880-1927 ograniczona (uczniowie, nauczyciele, członkowie instytucji i badacze)
1917-1945 pełna (wstęp bezpłatny).

Typ relacji instytucji wobec pamięci

mnemoniczna

Rodzaj pamięci

pamięć narodowa: inne,

religijna wyznaniowa: katolicka i inne

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar historyczny: pamiątki/relikwie, zabytki archeologiczne, wizerunki;

Obszar kultury: pamiątki/relikwie;

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmin a/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	1) Muzeum Ziemi Braniewskiej, województwo: warmińsko-mazurskie, powiat: braniewski, ul. Gdańska 19, 14-500 Braniewo; 2) - 3) -	1) kompleks budynków dawnego Kolegium Jezuickiego - Liceum Hosianum od 1912 r. przemianowane na Królewską Akademię od 1924 r. przemianowane na Państwową Akademię/ Akademię Filozoficzno-Teologiczną; województwo: powiat: miasto: Braunsberg ul. 2) kamienica Kamienny Dom [niem. Steinhaus] województwo: powiat: miasto: Braunsberg ul. 3) dawne Kasyno Miejskie województwo: powiat: miasto: Braunsberg Rynek Nowomiejski
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	1) tel: 504 371 455 lub 505 018 185 strona www: https://muzeum-ziemi-braniewskiej.business.site 2) - 3) -	1) - 2) - 3) -
GODZINY OTWARCIA	1) wtorek - niedziela od 12.00 do 16.00 2) - 3) -	1) 2) 3) Muzeum w budynku dawnego kasyna miejskiego, było udostępniane codziennie w godz. 10–13, a dla

		zamiejscowych również w innych godzinach, po wcześniejszym umówieniu. Wstęp był bezpłatny
DYREKTORZY	1) Zarząd Towarzystwa Miłośników Braniewa 2) - 3) -	1) 2) 3)
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	1) rekonstrukcja w latach 1960- 1973 budynku w większości zniszczonego w 1995 roku; 2) budynek niezachowany, pusty plac, boisko szkolne; 3) -	1) budynek przekształcony od 3 września 2016 r. na siedzibę Muzeum Ziemi Braniewskiej; 2) budynek zniszczony 5 lutego 1995 roku; 3) budynek zniszczony w 1995 roku.

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

-

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Pierwotnym zamysłem założyciela muzeum - profesora Wilhelma Weissbrodta było stworzenie sali historycznej stanowiącej bazę dydaktyczną dla studentów uczelni, lecz dzięki gorliwości profesora z początkowo niewielkiego zbioru gipsowych odlewów powstało pokaźne muzeum sztuki antycznej.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

-

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Założyciel muzeum : Wilhelm Weissbrodt - urodzony 1 maja 1836 roku w Nadrenii, niemiecki filolog klasyczny. Do roku 1857 uczęszczał do gimnazjum w Trewirze, następnie studiował teologię katlicką. Od 1863 roku studiował filologię klasyczną w Münster na Teologicznej Akademii Pedagogicznej, gdzie w 1869 roku uzyskał doktorat na podstawie rozprawy o teorii rozwoju geminat (podwójnych spółgłosek) w języku łacińskim. We wrześniu 1869 roku został profesorem nadzwyczajnym filologii na wydziale filozofii w Liceum Hosianum w Braniewie. Od 1873 roku był profesorem zwyczajnym. W 1880 roku utworzył przy braniewskim Liceum Hosianum jedno z najstarszych muzeów w Prusach Wschodnich. Pierwotnym zamysłem profesora było stworzenie sali historycznej stanowiącej bazę dydaktyczną dla studentów uczelni,

Iecz dzięki gorliwosci profesora z poczatkowo niewielkiego zbioru gipsowych odlewow powstalo pokazne muzeum sztuki antycznej. Weissbrodt opiekowal sie zbiorami do smierci, ktora nastapila 9 listopada 1917 roku w Braniewie (Prusy Wschodnie).

Muzeum bylo wlasnoscia Liceum Hosianum - Collegium Hosianum to pierwsza w Polsce szkola srednia, prowadzona przez jezuitow . W 1565 roku kardynal Stanislaw Hozjusz sprowadzil do Braniewa zakon jezuitow, ktorzy zorganizowali tu swoje kolegium, a przy nim gimnazjum, seminarium diecezjalne i seminarium papieskie. Braniewo bylo pierwsza polska placowka tego zakonu. Dzieki dzialalnosci jezuitow miasto stalo sie centrum zycia kulturalnego w regionie, a miedzynarodowa slawe zapewnilo mu seminarium papieskie, zorganizowane tu w 1578 roku. Na koszt Kurii Rzymskiej ksztalcono w nim misjonarzy dla krajow skandynawskich, Inflant, Rusi. Kompleks szkol kolegium wraz z seminariami i konwiktami zajmowal teren bylego klasztoru franciszkanskiego w polnocno-zachodnim narozniku Starego Miasta. Po kasacie jezuitow w Prusach w 1780 roku szkoly przezywaly kryzys. Kolegium zostalo przeksztalcone przez wladze pruskie w Gymnasium Academicum, a od 1818 r. w Liceum Hosianum, przemianowane w 1912 r. na Akademię Państwową. Po 1918 r. dawne kolegium stalo sie Państwową Akademią Teologiczną, ktora w 1944 r. przeniesiono do Wroclawia.

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, wazniejsze osiagniecia)

- Zalozycielem a zarazem pierwszym opiekunem zbiorow byl Wilhelm Weissbrodt - urodzony 1 maja 1836 roku w Nadrenii, niemiecki filolog klasyczny. Do roku 1857 uczęszczal do gimnazjum w Trewirze, nastepnie studiowal teologie katlicka. Od 1863 roku studiowal filologie klasyczna w Münster na Teologicznej Akademii Pedagogicznej, gdzie w 1869 roku uzyskal doktorat na podstawie rozprawy o teorii rozwoju geminat (podwojnych spolglosok) w jezyku lacińskim. We wrzesniu 1869 roku zostal profesorem nadzwyczajnym filologii na wydziale filozofii w Liceum Hosianum w Braniewie. Od 1873 roku byl profesorem zwyczajnym. W 1880 roku utworzyl przy braniewskim Liceum Hosianum jedno z najstarszych muzeow w Prusach Wschodnich. Pierwotnym zamyslem profesora bylo stworzenie sali historycznej stanowiczej baze dydaktyczna dla studentow uczelni, lecz dzieki gorliwosci profesora z poczatkowo niewielkiego zbioru gipsowych odlewow powstalo pokazne muzeum sztuki antycznej. Weissbrodt opiekowal sie zbiorami do smierci, ktora nastapila 9 listopada 1917 roku w Braniewie (Prusy Wschodnie).
- W latach 1918-1923 kolejnym opiekunem zbiorow antycznych zostal Josef Kroll - urodzony 8 listopada 1889 roku w Arnsberg, niemiecki profesor filologii klasycznej, wyksztalcony w szkole sredniej w Hagen a nastepnie na uniwersytetach w Monachium, Getyndze, Münster, Freiburgu i Berlinie, uzyskal w 1912 roku stopien doktora na uniwersytecie w Münster dzieki pracy "Nauki Hermesa Trismegistosa". W 1913 roku udal sie w podroz studyjna do Wloch. Nastepnie zglosil sie do wojska i walczyl na froncie podczas I wojny swiatowej, dwukrotnie odnoszac rany. W 1916 podjal posade asystenta na uniwersytecie we Wroclawiu a w 1918 roku objal posade profesora filologii klasycznej w Liceum Hosianum w Braniewie zajmujac sie problematyka

religijności w świecie greckim. Został także opiekunem zbiorów Gabinetu Archeologii Antycznej. W 1922 roku wyjechał do Kolonii, gdzie objął stanowisko wykładowcy na tamtejszym uniwersytecie a wkrótce został dziekanem i następnie rektorem. W 1956 roku odszedł na emeryturę. Zmarł 2 marca 1980 roku w Duisburgu-Rheinhausen.

- Na lata 1923-1936 zbiory przejął profesor Bernhard Laum (ur. 12 kwietnia 1884 r. w Velen, zm. 22 października 1974 r. w Marburgu), znany archeolog, specjalista od antyku greckiego i rzymskiego. W 1908 roku po ukończeniu studiów i uzyskaniu stopnia doktora z historii antycznej w Strasburgu, rozpoczął pracę w Niemieckim Instytucie Archeologicznym i udał się w podróż badawczą do Grecji i Azji Mniejszej. W latach 1915-197 odbył służbę wojskową, po ukończeniu której zdobył habilitację w zakresie ekonomii na Uniwersytecie we Frankfurcie. W 1923 roku przeniósł się do Braniewa i został profesorem filologii i archeologii w Państwowej Akademii a także przejął opiekę nad kolekcją. Starał się uzupełniać zbiory. Sprowadził z Rzymu m.in. fragment sarkofagu ze sceną zaślubin oraz torso Trytona. Zasadą prof. Lauma było także naukowe opracowanie i uporządkowanie zbiorów oraz przeniesienie ich w 1927 r. do nowej, muzealnej już siedziby – przekazanego przez władze miasta budynku z 1. poł. XIX w. po byłym kasynie miejskim. W 1936 r. Bernhard Laum opuścił Państwową Akademię, przenosząc się na Uniwersytet w Marburgu gdzie objął stanowisko profesora historii aż do 1953 roku kiedy to odszedł na emeryturę.
- W 1936 roku opiekę nad kolekcją archeologii starożytnej i gabinetem numizmatów przejął nauczyciel greki i łaciny, pochodzący z Wirtembergii Josef Weinig (1888–1945). Studiował filozofię na uniwersytetach w Tybindze, Strasburgu i Monachium. Od 1915 roku był nauczycielem w szkole w Löbau. W 1920 roku przeniósł się do Braniewa i został nauczycielem w Państwowej Akademii. Zaangażowany w działalność Gabinetu Archeologii, wkrótce po odejściu Lauma został kolejnym opiekunem zbiorów i opiekował się nimi do zakończenia wojny. Został zastrzelony w marcu 1945 roku przez rosyjskich żołnierzy.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

-

Szczegółowa historia instytucji

Wilhelm Weissbrodt (1836 – 1917) – niemiecki filolog klasyczny, profesor filologii na wydziale filozofii Liceum Hosianum, pomysłodawca i twórca muzeum. Pierwotnym zamysłem autora było stworzenie sali historycznej stanowiącej bazę dydaktyczną dla studentów uczelni, lecz dzięki gorliwości profesora z początkowo niewielkiego zbioru gipsowych odlewów powstało pokaźne muzeum sztuki antycznej.

W XX wieku muzeum zmieniło swoją lokalizację w mieście. Część zbiorów prezentowana była w Kamienym Domu, część została przeniesionych w 1927

roku do budynku dawnego kasyna miejskiego. Spora część zbiorów pozostała jako depozyt w kompleksie budynków Liceum Hosianum, pełniąc rolę dydaktyczną, ponieważ tradycje i wciąż jeszcze wysoki poziom braniewskiej uczelni obligował do zapewnienia młodzieży kontaktu ze sztuką antyczną.

Muzeum istniało nieprzerwanie do II Wojny Światowej. W 1945 roku budynki, w których przechowywano zbiory (Kamienny Dom i budynek po dawnym kasynie) zostały spalone przez Armię Czerwoną. Ocalałe zbiory uległy rozproszeniu a muzeum przestało istnieć. Część eksponatów zaginęła, zaś część z nich, obejmująca sztukę sakralną trafiła do Kościołów w różnych miastach.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Pod koniec życia profesora Weissbrodta katalog zbiorów liczył 1250 pozycji, z czego prawie połowę stanowiły kopie. Kamiennych inskrypcji było około 140. Poza inskrypcjami, gabinet archeologii antycznej zawierał też wiele innych, często bezcennych zabytków z Grecji, Italii i Egiptu: rzeźby antyczne i reliefy, detal architektoniczny, kolekcję ceramiki obejmującą zespół waz greckich (jak aryballos czy alabastron koryncki), greckie naczynia czarno- i czerwonofigurowe, naczynia wykopane przez Heinricha Schliemanna w Troi, rzymskie Terra sigillata czy etruskie Bucchero, terakoty aleksandryjskie, lampki rzymskie; ponadto zbiór małej plastyki greckiej, rzymskiej i egipskiej (z brązu, kamienia, drewna i gliny), w tym gliniane figurki z Tanagry; a także liczne rzymskie przedmioty ze szkła i brązu, fragmenty tkaniny koptyjskiej, mumie i papirusy egipskie, oprócz tego biżuterię, broń itd. Za sprawą Weissbrodta i profesora historii Viktora Röhricha od 1899 r. działał również gabinet numizmatyczny, który obejmował zarówno monety antyczne, jak i późniejsze. Później z Rzymu sprowadzono fragment sarkofagu ze sceną zaślubin oraz torso Trytona. Jeszcze w 1937 r. muzeum w Kolonii ofiarowało do braniewskich zbiorów sześć waz greckich i trzynaście fragmentów tkaniny koptyjskiej, w zamian za monumentalny nagrobek handlarza niewolników, odkryty w 1900 r. w Kolonii i pozyskany przez prof. Weissbrodta.

Muzeum istniało aż do II wojny światowej. Po wojnie zbiory uległy rozproszeniu. Znaczna ich część zaginęła.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

- nagrobek rzymskiego handlarza niewolników (obecnie w zbiorach Römisch-Germanisches Museum w Kolonii)
- torso Trytona
- popiersie biskupa Marcina Kromera z XVI wieku
- kopia inskrypcji łacińskiej z końca XIX wieku (wykonana na zamówienie prof. Weissbrodta) z sarkofagu konsula Luciusa Corneliusa Scypiona Barbatusa (298 r. p.n.e.). Jego zwycięstwa opisuje elogium na sarkofagu. To najstarsza odnaleziona inskrypcja łacińska dotycząca postaci historycznej.
- rękopis Nowego Testamentu z VIII wieku, zakupiony przez profesora Weissbrodta w 1900 roku, przechowywany wcześniej w Trewirze i Koblencji (obecnie w zbiorach MNW jako najstarszy rękopis w Muzeum i najwcześniejszy zachowany w całości kodeks w zbiorach polskich)
- inskrypcja kamienna z Aleksandrii (obecnie w zbiorach MNW)

- fragment rzymskiego sarkofagu ze sceną zaślubin (obecnie w zbiorach MNW)

Strategia pozyskiwania zbiorów

Eksponaty do braniewskich zbiorów prof. Weissbrodt pozyskiwał drogą wymiany i przekazów, uczestnicząc w aukcjach, ale przede wszystkim zlecając ich zakup niemieckim archeologom działającym w Egipcie, Azji Mniejszej czy Italii.

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

W 1937 r. muzeum w Kolonii ofiarowało do braniewskich zbiorów sześć waz greckich i trzynaście fragmentów tkaniny koptyjskiej, w zamian za monumentalny nagrobek handlarza niewolników, odkryty w 1900 r. w Kolonii i pozyskany przez prof. Weissbrodta.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

Do początku 1945 r. Braniewa nie dotknęły bezpośrednio działania wojenne. Od początku lutego trwały już naloty radzieckiego lotnictwa, obracając sukcesywnie miasto w ruinę. Josef Weinig, ostatni opiekun zbiorów, zabezpieczył najcenniejsze obiekty. Być może przytłacił to życiem, zbyt późno opuszczając wraz z rodziną miasto (zginął w trakcie ucieczki 15 marca na Pomorzu, w okolicach Lęborka). Rosjanie wkroczyli do Braniewa 20 marca 1945 roku. Ponad 80 proc. zabudowy w centrum miasta leżało w gruzach, w tym budynki, w których przechowywano zbiory – muzeum w dawnym budynku kasyna, kompleks budynków Hosianum, Kamienny Dom, budynek nowego seminarium. Oprócz zespołu Hosianum pozostałe obiekty zniknęły na zawsze z krajobrazu miasta. Jednak ukryte w podziemiach zabytki ocalały (przynajmniej znaczna ich część). Dalsza ich historia jest już niejasna i zagmatwana.

Do dziś na wystawach w zamku w Lidzbarku Warmińskim (oddział Muzeum Warmii i Mazur) prezentowanych jest kilkanaście rzeźb oraz część kolekcji cyny z przedwojennych zbiorów Braniewa.

Częściowo można odtworzyć jedynie losy kamiennych inskrypcji. Do ich wydobycia z gruzów trzeba było podobno skonstruować specjalny dźwig. Przekazano je do ówczesnego Muzeum Mazurskiego w Olsztynie, a stąd, w latach 1947–1950, partiami przewieziono do Muzeum Narodowego w Warszawie, gdzie pozostają do dziś. Zostały dokładnie opracowane. Zajmowało się nimi wielu naukowców: Anna Sadurska, Adam Łajtar, Jerzy Kolendo, Alfred Twardecki, a także wybitny epigrafik francuski Louis Robert. Znalazły się tu 122 kamienne inskrypcje (39 - łacińskie i 83 greckie). W Braniewie wydobyto jednak ich więcej, przynajmniej 8 musiało zginąć. Kolekcja odlewów podobno została zniszczona na miejscu. Pozostałe, niejednokrotnie bezcenne przedmioty uważa się za zaginione. Ich liczba była pokaźna, mogła liczyć nawet tysiące. Bardzo prawdopodobne, że nie wszystkie przepadły. Sądzi się, że część zbiorów mogła trafić do Rosji. (Część starodruków z

Liceum Hosianum trafiła do Moskwy, z czego na początku lat 50. XX w. niektóre wróciły do Polski). Uważa się także, że wcześniej część zbioru wyeksponowano do Niemiec (choć badacze niemieccy, np. Bertram Faensen, nie wspominają o tym). Możliwe, że w 1947 r. wydobyto nie tylko kamienne inskrypcje, ale także inne zabytkowe przedmioty (w Warszawie znalazł się również fragment sarkofagu ze sceną zaślubin oraz torso Trytona). Być może niektóre z zaginionych obiektów krążyły bezimiennie w handlu antykwarycznym. Zwracał na to uwagę prof. Jerzy Kolendo, przytaczając przykład rękopisu Nowego Testamentu z VIII w., zakupionego przez Bibliotekę Narodową w Warszawie w 1986 r. od osoby prywatnej. Został on zidentyfikowany jako pochodzący ze zbiorów braniewskiego Liceum Hosianum. Zakupiony przez prof. Weissbrodta w 1900 r., wcześniej przechowywany był w benedyktyńskim opactwie w Trewirze, później w gimnazjum w Koblencji. Prof. Kolendo był też zdania, że pojawiająca się w handlu antykwarycznym ceramika antyczna również może pochodzić z Braniewa.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Początkowo wszelkie zbiory przechowywano i prezentowano w Liceum Hosianum. Na początku XX wieku część zbiorów została przeniesiona do nowych siedzib Muzeum. Jednak spora część zbiorów pozostała jako depozyt w kompleksie budynków Liceum Hosianum, pełniąc rolę dydaktyczną, ponieważ tradycje i wciąż jeszcze wysoki poziom braniewskiej uczelni obligowały do zapewnienia młodzieży kontaktu ze sztuką antyczną. W kilku pomieszczeniach, m.in. reprezentacyjnych (aula, jadalnia), w krużgankach oraz w tzw. wieży kleszej, włączonych w kompleks budynków szkolnych, prezentowano liczne odlewy gipsowe (figury, biusty, reliefy, modele domów i łaźni rzymskich), ale także oryginalne, cenne zabytki greckie, rzymskie i egipskie – rzeźby, reliefy, inskrypcje, naczynia, figurki, biżuterię itd. (częściowo były to dublety obiektów eksponowanych w muzeum).

W siedzibie dawnego kasyna - Zbiory prezentowano w czterech salach na parterze: w pierwszej – sztukę orientalną i kreteńską, w drugiej – zbiory kamiennych inskrypcji greckich, łacińskich i egipskich, w trzeciej – sztukę grecką, w czwartej – sztukę helleńską i rzymską. Na piętrze zaś w kolejnych trzech pomieszczeniach eksponowano sztukę chrześcijańską – niemiecką, niderlandzką i włoską. Przy Liceum Hosianum istniał bowiem również dział sztuki chrześcijańskiej, którym opiekowali się profesorowie wydziału teologicznego. Oprócz dzieł oryginalnych (np. rzeźb z braniewskiego kościoła jezuickiego, rozebranego przez władze pruskie na początku XIX w.) sporo było tu kopii, niektóre ponoć na wysokim poziomie, jak kopia otłarza z Isenheim Matthiasa Grünewalda. Istniał także dział przyrodniczy.

Opodal kompleksu Hosianum, w tzw. Kamiennym Domu (najpiękniejszej braniewskiej kamienicy), gdzie mieściło się żyjące w symbiozie z Liceum Hosianum seminarium duchowne, znajdowały się też dzieła sztuki chrześcijańskiej. Niektóre z nich przekazano do wnętrza powstałego w 1932 r. budynku nowego seminarium, np. trzy rzeźby gotyckie: Madonnę z dzieciątkiem, św. Jerzego i Pietę oraz barokową figurę Chrystusa Zmartwychwstałego z kościoła w Sątópach. W budynkach szkoły mieściła się także bogata, gromadzona przez stulecia biblioteka (ok. 100 000 woluminów), w której skład wchodziły również starodruki.

Wystawy czasowe

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Liceum Hosianum - Collegium Hosianum to pierwsza w Polsce szkoła średnia, prowadzona przez jezuitów. W 1565 roku kardynał Stanisław Hozjusz sprowadził do Braniewa zakon jezuitów, którzy zorganizowali tu swoje kolegium, a przy nim gimnazjum, seminarium diecezjalne i seminarium papieskie. Braniewo było pierwszą polską placówką tego zakonu. Dzięki działalności jezuitów miasto stało się centrum życia kulturalnego w regionie, a międzynarodową sławę zapewniło mu seminarium papieskie, zorganizowane tu w 1578 roku. Na koszt Kurii Rzymskiej kształcono w nim misjonarzy dla krajów skandynawskich, Inflant, Rusi. Kompleks szkół kolegium wraz z seminariami i konwiktami zajmował teren byłego klasztoru franciszkańskiego w północno-zachodnim narożniku Starego Miasta. Po kasacie jezuitów w Prusach w 1780 roku szkoły przeżywały kryzys. Kolegium zostało przekształcone przez władze pruskie w Gymnasium Academicum, a od 1818 r. w Liceum Hosianum, przemianowane w 1912 r. na Akademię Państwową. Po 1918 r. dawne kolegium stało się Państwową Akademią Teologiczną, którą w 1944 r. przeniesiono do Wrocławia.

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

Zbiory Muzeum początkowo przeznaczone były jako baza dydaktyczna dla studentów uczelni. Wraz z rozwojem kolekcji, zbiory udostępniano szerszemu gronu. Po przeniesieniu części eksponatów do siedziby Muzeum w dawnym kasynie miejskim, zbiory te udostępniane były codziennie dla wszystkich przez trzy godziny a dla zamiejscowych była możliwość zwiedzania w godzinach zamknięcia Muzeum, po wcześniejszym umówieniu. Wstęp był bezpłatny.

Muzeum służyło głównie studentom uczelni w Braniewie ale było również zwiedzanie przez społeczeństwo miasta a także nauczycieli i studentów z lokalnych i regionalnych placówek naukowych i dydaktycznych w Braniewie, Elblągu, Wehlau, Allenstein, Rastenburg, Insterburg i innych.

Ważniejsze/znane osobistości odwiedzające Muzeum:

- badacz francuski - Seymour de Ricci, zajmujący się greckimi inskrypcjami pochodzącymi z Egiptu
- Martha Jacobson ?

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Bertram Faensen, *Das Antik Archäologische Kabinett am Lyceum Hosianum in Braunsberg. Aus der Geschichte der Altertumssammlung und des Lehrstuhls für Klassisch Philologie riner Katolischen Hochschule im Ermland*. [W:] *Census of Antique Works of Art and Architecture Known in the Renaissance Humboldt-Universität zu Berlin*, pod red. Tatjana Bartsch, Charlotte Schreiter, Wyd. Horst Bredekamp Arnold Nesselrath, Berlin 2000.

Braniewo. Z dziejów miasta i powiatu, pod red. Maria Lossman, Wyd. Pojezierze, Olsztyn 1973.

Kolendo J., *Antyk w "Lyceum Hosianum" w Braniewie oraz zgromadzone w nim zbiory zabytków archeologicznych i epigraficznych*, [w:] "Antiquitates Prussiae. Studia z archeologii dawnych ziem pruskich", pod red. Jerzy Kolendo, Wojciech Nowakowski, Warszawa 2000.

Lesiński A. *Budowa Seminarium Duchownego w 1932 roku*, "Studia Warmińskie", t. 28, 1991, Olsztyn 1995.

Weissbrodt, Wilhelm, *Die archäologische Sammlung am Königlichen Lyceum Hosianum*, Druck der Ermländischen Zeitungs- u. Verlagsdruckerei (J. A. Wichert), Braunsberg 1892. [strona internetowa:

<http://dlibra.bibliotekaelblaska.pl/dlibra/docmetadata?id=64441&from=publication>
]

Wojnowska Weronika, *Braniewskie muzea do 1945 roku*, "Cenne, Bezcenne/Utracone", 2014, nr 3-4, s. 26-31

[strona internetowa:

<http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/Content/60925/00065219%20-%20Cenne%20Bezce nne%20Utracone%202014%20nr%203-4.pdf>]

strony internetowe:

http://dziedzictwo.ekai.pl/@@collegium_hosianum

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

Kolekcja starożytności greckich i rzymskich w Liceum Hosianum w Braniewie jest zjawiskiem zupełnie wyjątkowym na tle kolekcjonerstwa niemieckiego i generalnie europejskiego końca XIX i pierwszej połowy XX wieku. (A. Łajtar, Zbiór inskrypcji greckich w „Lyceum Hosianum” w Braniewie. Pochodzenie inskrypcji, sposoby i etapy ich gromadzenia, „Antiquitates Prussiae. Studia z archeologii dawnych ziem pruskich”, red. Jerzy Kolendo, Wojciech Nowakowski, Warszawa 2000, s. 89)

UWAGI:

--

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Emilia Brewka

20.04.2019 r.

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

--

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	